WOJEWÓDZKI URZĄD
OCHRONY ZABYTKÓW
ul. Archidiakońska 4
20-113 Lublin
tel. 81 532-90-35, 81 532-59-37, 81 532-26-04

Nasz znak:
KD.5140.76.2026.MG4

Data:
2026.11.09

Obiekt: Zamość, ul. Partyzantów – działki ewidencyjne nr: 29/3, 31, 32/2, 32/3, 32/4, 36/10, 36/11, 36/12, 40/2, 149/1, 149/3, 149/4, 29/4, 34, 41/2
Sprawa: wszczęcie postepowania w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomych

Działając na podstawie art. 10 § 1, art. 31 § 1 pkt. 1 i 2 oraz § 2, art. 61 § 1 i 4, art. 123, art. 124 ustawy z 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz.U. z 2025. poz. 1691), w związku z art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r., poz. 1292 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dn. 02.09.2026 r., zarejestrowanego w dniu pod nr 14655/2026, złożonego przez prezesa Stowarzyszenia Ahawas Tora i członka zarządu Stowarzyszenia Ahawas Tora z siedzibą w Poznaniu, ul. Bożnicza 15 lok. 6, uzupełnionego dn. 10.09.2026 r.

Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków
postanawia

1) **wszcząć z urzędu postępowanie administracyjne** w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego „cmentarza żydowskiego tzw. starego w Zamościu w jego pierwotnych (historycznych granicach)";
2) **dopuścić wnioskodawcę: Stowarzyszenie Ahawas Tora do udziału na prawach strony w postępowaniu administracyjnym** w sprawie wpisu do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego wskazanego obiektu.

Uzasadnienie

Stowarzyszenie Ahawas Tora z siedzibą w Poznaniu złożyło w dniu 02.09.2026 r. wniosek o wpisanie do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego cmentarza żydowskiego tzw. starego w Zamościu w jego pierwotnych (historycznych granicach). Wniosek, po wezwaniu z dn. 09.09. 2026 r., pismo LWKZ znak: KD.5140.76.2026.MG1, został w dniu 10.09.2026 r. uzupełniony o opłatę skarbową. W dn. 21.09.2026 r. Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Lublinie wystąpił do Urzędu Miasta Zamość o wydanie uproszczonych wypisów z rejestru gruntów (wniosek z dn. 21.09.2026 r., znak: KD.5140.76.2026.MG2). W dn. 24.09.2026 r. Prezydent Miasta Zamość wydał ww. wypisy, które przekazano do WUOZ w Lublinie w dn. 08.10.2026 r.

Wniosek Stowarzyszenia jest kompletny: zawiera uzasadnienie interesu społecznego w zakresie ochrony „starego" cmentarza żydowskiego w Zamościu. Stowarzyszenie powołuje się na okólnik Generalnego Konserwatora Zabytków z dn. 18.10.2016 r., przesłany do wojewódzkich konserwatorów zabytków, w którym poruszono konieczność objęcia ochroną konserwatorską cmentarzy żydowskich w Polsce. W dalszej kolejności Stowarzyszenie przywołuje art. 6 ust. 1 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, w którym mowa jest o tym, że zabytki podlegają ochronie bez względu na stan zachowania, w tym cmentarzy wskazanych w art. 6 ust. 1 lit. f. Ponadto Stowarzyszenie przywołuje: wyrok z dn. 26.03.2019 r. Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy (sygn.. akt II SA/Bd

1362/18), w którym w sprawie cmentarza żydowskiego odniesiono się do ww. przepisu ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Stowarzyszenie podkreśliło, że organy ochrony zabytków „zobowiązane są strzec dziedzictwa narodowego, wypełniając tym samym konstytucyjny obowiązek, zawarty w preambule oraz art. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r." i do „powinności organów ochrony zabytków", tj. konieczności zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowania zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie oraz udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytku. Stowarzyszenie przywołało także wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z dn. 17.03.2010 r.(sygn. akt I SA/Wa 2067/09) i z dn. 09.12.2020 r. (sygn. akt II OSK 1453/18).

W odniesieniu do cmentarza żydowskiego w Zamościu, o wpisanie którego do rejestru zabytków wnioskuje Stowarzyszenie, m. in. napisano, że stanowi on „relikt historycznego układu przestrzennego, a zarazem miejsce o szczególnym znaczeniu dla zachowania pamięci o wielowiekowej obecności społeczności żydowskiej w Zamościu".

Stowarzyszenie do wniosku załączyło wyciąg ze Statutu i odpis z KRS. Ze statutu wynika, że celem jest m.in. ochrona dóbr kultury materialnej związanej z historią Żydów (§ 7 lit. a Statutu).

Po analizie wniosku Stowarzyszenia Ahawas Tora, Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków uznał, że żądanie Stowarzyszenia jest uzasadnione celami statutowymi oraz że za wszczęciem postępowania przemawia interes społeczny.

Strony postępowania zostały ustalone na podstawie wypisów z rejestru gruntów przekazanych przez Prezydenta Miasta Zamość, sporządzonych w dn. 24.09.2026 r.

Mając na uwadze powyższe, postanowiono jak powyżej.

POUCZENIE

1. Na podstawie art. 141 § 1 i art. 142 kpa, na niniejsze postanowienie nie służy zażalenie, a strona może je zaskarżyć tylko w odwołaniu od decyzji kończącej postepowanie.
2. Zgodnie z art. 10 § 1 kpa strona może zapoznać się z aktami sprawy, uzyskiwać wyjaśnienia, składać wnioski i uwagi, co do zebranych dowodów i materiałów w tej sprawie.
3. Zgodnie z przepisem art. 73 § 1 kpa strony mają prawo wglądu w akta sprawy, sporządzania z nich notatek, kopii lub odpisów. Prawo to przysługuje również po zakończeniu postępowania administracyjnego w sprawie wpisu do rejestru zabytków. Natomiast zgodnie z art. 73 § 1a kpa – powyższe czynności dokonywane są w lokalu organu administracji publicznej, w obecności pracownika tego organu.
4. Na podstawie art. 10a ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, od dnia wszczęcia postępowania w sprawie wpisu zabytku do rejestru do dnia, w którym decyzja w tej sprawie stanie się ostateczna, przy zabytku, którego dotyczy postępowanie, zabrania się prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i podejmowania innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku. Powyższy zakaz dotyczy także robót budowlanych objętych pozwoleniem na budowę albo zgłoszeniem, a także działań określonych w innej decyzji pozwalającej na ich prowadzenie.
5. Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Lubelski Wojewódzki
Konserwator Zabytków
dr Dariusz Kopciowski